

Nyt fra Sprognævnet

2004/1 marts

Indhold

Artikler

- [Fra 2.g'er til økobaby. Nye ord i dansk](#)
-

Fra 2. g'er til økobaby. Nye ord i dansk.

Af *Jørgen Nørby Jensen*

Dette nummer af Nyt fra Sprognævnet handler om nye ord. Det indeholder en alfabetisk ordnet liste med et udvalg af ord og udtryk der er kommet ind i dansk i løbet af de senere år. Listen lægger hovedvægten på perioden 1998-2003, men der er også ord med fra før 1998 (se nærmere nedenfor). Når 1998 er valgt som startår, skyldes det (foruden pladshensyn) at tilvæksten i ordforrådet frem til dette år er veldokumenteret i bogen *Nye ord. Ordbog over nye ord i dansk 1955-1998* (Gyldendal, 1999) af Pia Jarvad.

De nye ord i den nedenstående liste kommer fra mange forskellige områder, og de afspejler forskellige sider af samfundets udvikling i de seneste år.

Danmark er, hvad enten man kan lide det eller ej, påvirket af den amerikanske kultur, og det smitter naturligvis også af på sproget. Fra det angelsaksiske sprogområde har vi fået en lang række ord og udtryk. Nogle har vi lånt direkte. Det gælder fx *betweenager*, *powernapping*, *speeddating* og *flashmob*. Andre er blevet tilpasset med hensyn til stavemåde og orddannelse. Det gælder fx *glokalisering* (fra *glocalisation*) og *metroseksuel* (fra *metrosexual*). Og andre igen er blevet oversat til dansk. Det gælder fx *ondskabens akse* (fra *axis of evil*) og *pryggle aben* (fra *spank the monkey*).

It-branchen er et af de områder hvor der i løbet af de senere år er sket en kolossal udvikling. Det har givet ord som fx *weblog*, *netdating*, *e-undervisning* og *spyware*. De negative sider af it-branchen illustreres af ord som *dotcomsyndrom* og *it-kløft*.

Af andre nyere udtryk der knytter sig til den tekniske udvikling, kan nævnes forkortelserne *sms* og *mms* samt et ord som *kameratelefon*. Indirekte forbundet med den tekniske udvikling er også en forkortelse som *asap*. Fra sms- og chatsproget har den nu bredt sig til

almensproget.

Udviklingen på uddannelses- og arbejdsområdet har givet ord som *professionsbachelor*, *meritlærer* og *metrosteward*, og de ændrede familiemønstre afspejles i ord som *bonusbarn* og *bonusfar*. Fra politikersproget kommer ord som *lømmelpakke*, *bioterrorlov* og *ældrecheck*, og på det kulinariske område kan nævnes *smoothie* og *wrap*.

Forskellige holdninger til grupper i samfundet kommer til udtryk i ord som *ældrebyrde*, *curlingforældre* og *forhandlerbørn*, mens ord som fx *2. g'er*, *selvfed*, *hjemmekartoffel* og *yoyovægt* alle kan ses som eksempler på danskernes aldrig svigtende sproglige kreativitet.

Listen indeholder naturligvis ikke alle nye ord der er kommet ind i sproget siden 1998, men den indeholder en del af dem der på den ene eller den anden måde har præget samfundsdebatten i de senere år. Ved udvælgelsen af opslagsordene har jeg lagt vægt på at der som hovedregel er tale om ord og udtryk der endnu ikke har fundet vej til de gængse retskrivnings- og betydningsordbøger. Egentlige fagord og slangudtryk er kun taget med i det omfang de har vundet indpas i almensproget.

Kilder

Under indsamlingen af nye ord og udtryk har jeg benyttet flere kilder. Den vigtigste er Dansk Sprognævns ordsamling. En af Sprognævnets hovedopgaver er at følge med i det danske sprogs udvikling, bl.a. ved at indsamle nye ord, nye ordforbindelser, nye ordanvendelser og nye forkortelser. De indsamlede eksempler fra fx aviser, blade, bøger, magasiner, tidsskrifter, radio og tv registreres elektronisk i Sprognævnets ordsamlingsdatabase, og citaterne med dem sættes samtidig på kartotekskort i de fysiske samlinger i nævnets lokaler. I samlingerne har jeg således kunnet søge efter ord og udtryk der er blevet almindelige i sproget i løbet af de senere år.

Ud over ordsamlingen bygger listen på forskellige andre kilder. Her skal jeg især fremhæve de elektroniske tekstsamlinger InfoMedia (www.infomedia.dk) og Korpus 2000 (www.dsl.dk).

InfoMedia er en stor database med over 9 millioner artikler fra mere end 30 danske aviser, magasiner, fagblade og telegrambureauer fra 1985 og til nu (men med meget forskellig dækning af de forskellige medier i perioden). Den opdateres dagligt med nye artikler, og fra denne database har jeg hentet mange illustrative citater, ligesom jeg har benyttet den til at vurdere forskellige ords betydning, udbredelse og brug. Ved hjælp af søgninger i InfoMedia har jeg endvidere kunnet udelukke en hel del ord og udtryk fra listen. De var simpelthen ældre end først antaget!

Korpus 2000 er udarbejdet af Det Danske Sprog- og Litteraturselskab. Det er en elektronisk samling af forskellige autentiske tekster primært fra perioden 1998-2002. Korpus 2000 indeholder ca. 50 millioner løbende ord, og ud over avisartikler består samlingen af tekstprøver fra offentligt tilgængelige kilder som fx bøger, blade, radio, tv, brochurer, reklamer, tegneserier og fra private tekster som fx dagbøger, breve, skolestile osv. Også

denne tekstsamling har jeg benyttet til at undersøge forskellige ord og udtryk, og desuden har jeg kunnet sammenligne med Det Danske Sprog- og Litteraturselskabs Korpus 90 (www.dsl.dk), der indeholder tekster fra perioden 1988-1992. Hvis et ord eller udtryk ikke findes i Korpus 90, men er ret hyppigt i Korpus 2000, kan man således antage at det først er blevet alment udbredt i løbet af 1990'erne.

Endelig har internettet været en vigtig kilde i arbejdet. Ved søgninger på danske hjemmesider (fortrinsvis vha. søgemaskinen Google) har jeg kunnet undersøge en lang række ord og udtryk nærmere, fx med hensyn til brug og hyppighed.

Ordlstens opbygning

Alle opslagsord er i listen markeret med fed skrift, og årstallet for ældste tilgængelige belæg er herefter oplyst i parentes. Det er imidlertid yderst sjældent at man kan datere et ord eller udtryk helt nøjagtigt. Ord kan optræde i talesproget et stykke tid før de første gang forekommer på skrift, eller de kan være udbredte i snævrere kredse længe før de bliver en del af almensproget. Nogle af listens ord kan altså godt være ældre end det årstal der står i parentes.

Visse af ordene i listen er ældre end 1998. Det gælder fx *sms* (1994), *selvfed* (1997), og *ældrebyrde* (1995). Når de alligevel er taget med, skyldes det at de først for alvor er slået an i 6-års-perioden 1998-2003.

Efter årstallet følger betydningsangivelse (i enkelte citationstegn) eller en brugsoplysning (i kursiv), jf. fx opslagsordet *numetal*.

Hvert opslagsord er illustreret med autentiske eksempler, og kilderne er anført i parentes. De hyppigst anvendte kildeangivelser er forkortet. Det drejer sig om aviserne *Akt* (Aktuelt), *BerIT* (Berlingske Tidende), *EB* (Ekstra Bladet), *FyensSt* (Fyens Stiftstidende), *Inf* (Information), *JyP* (Morgenavisen Jyllands-Posten), *Pol* (Politiken) og *WeekA* (Weekendavisen). Med to prikker angiver jeg at noget af citatet er udeladt, og med firkantede parenteser at jeg har sat noget ind der svarer til en længere passage i tekstafsnittet.

Hvis et opslagsord er behandlet i en ordbog, en ordliste eller et opslagsværk, er dette angivet efter citaterne. Det anføres også hvis ordet er omtalt eller beskrevet nærmere i en artikel i Nyt fra Sprognævnet (*NfS*). Foruden Nyt fra Sprognævnet henvises der til *DDO* (Den Danske Ordbog, bd. 1, 2003), *HHH* (nyordslisten ved Arne Hamburger og ordbogsredaktionen, Politikens Forlag i Politikens Hvem Hvad Hvor), *PolFork* (Politikens Forkortelsesordbog, 2001), *PolSla* (Politikens Slangordbog, 2001) og *RK* (Rigtigt kort. Anbefalede forkortelser. Dansk Sprognævns skrifter 30, 2003).

Sidst i opslaget er der undertiden givet oplysninger om etymologi, orddannelse, beslægtede ord og lignende. Her henvises til *NOID* (Pia Jarvad: Nye ord. Ordbog over nye ord i dansk 1955-1998), *ODS-S* (Supplement til Ordbog over det Danske Sprog), *BarnDict* (Barnhart Dictionary Companion, tidsskrift om nye ord i amerikansk, udkommer 4 gange om året) og

AmSpeech (Among the New Words. I: American Speech, A Quarterly of Linguistic Usage, indeholder en fast rubrik med nye ord i amerikansk). Kun hvis et ord eller et udtryk dokumenterbart er indlånt fra et andet sprog, er det angivet i listen. Med < henvises til synonymmer og beslægtede ord i listen og med *jf.* til evt. andre beslægtede ord.

Alle listens opslagsord følger principperne i den officielle retskrivning som den kommer til udtryk i Retskrivningsordbogen, 3. udg., 2001. Stavemåder, bøjninger og tegnsætning i citaterne er den pågældende kildes og kan undertiden afvige fra den ortografiske norm.

2. g'er (1997) 'andengenerationsindvandrer'

Det er især andengenerations-indvandrere - vi kalder dem 2.g'er - der har skabt problemer, siger vicekriminalinspektøren (*EB 2.3.1999*); den megen kriminalitet, der begås af nydanskere eller 2.g'ere, som det hedder (*BerIT 8.8.2000*); [han] vil død og pine fremstille mig som den onde, hvide bagmand, og derfor bliver jeg også skudt i skoene at jeg vil gøre grin med 2G'ere (*Inf 18.11.2003*). (*DDO*); (*HHH 2004*); (*Nfs 2001/3 og 2003/4*); (*PolSla*). *Jf.* andengenerationsindvandrer (*fra 1991 if. NOID*).

@-generation (2001) 'generation der er vokset op med computere, internet mv.'

Y-generationen, zapper-generationen og nu senest @-generationen. Kært barn har mange navne, og der er blevet gjort mange forsøg på at kategorisere nutidens unge (*Magisterbladet 22.2.2001*); Jeg var til et foredrag om, hvordan man tiltrækker @-generationen, de små årgange, som alle jo er vilde for at få fingre i (*Eurowoman nov. 2002*). *Udtales* snabel-a-generation eller atgeneration. < dotcomgeneration.

adware (2000) (*med tilnærmet engelsk udtale*) 'computerprogram der indeholder reklamer'

Adware er sædvanligvis gratis for brugeren, mens programmøren tjener penge ved at sælge reklamer, der vises i programmet (*Pol 9.11.2000*); Fænomenet kaldes for *adware*, og det betyder kort sagt, at man betaler for programmet ved at se nogle reklamer (*Pol 27.2.2003*). *Fra engelsk* adware, *dannet af* ad, *kortform af* advertisement, 'reklame' og ware. *Jf.* hardware, software (*fra 1965 og 1966 if. NOID*) og -ware om isenkram, programmer som er anvendelige i edb; også i videre anvendelse (*fra o. 1985 if. NOID*). < spyware.

ASAP, asap (1998) 'straks, så hurtigt som muligt' (*hyppigt i sms- og chatsprog og nu også i almensproget*)

Jeg aftalte et møde ASAP og tog kvinden i øjesyn (*Inf 21.12.1998*); Tilmelding og betaling: ASAP til Margrethe eller Marianne (*indbydelse maj 2002*); De ældre prøver at strække aftenen så lang tid som muligt .. de yngre er bare rastløse for at komme videre i byen - ASAP! (*BerIT 1.11.2002*); så hurtigt, det overhovedet lader sig gøre - *asap* som det hedder i moderne virksomhedsjargon, altså helst for ti minutter siden (*Pol 6.11.2003*). (*Nfs 2002/2*); (*PolFork*). *Fra engelsk* ASAP, *fork. for* as soon as possible.

atgeneration <@-generation

babybio (1999) 'biografforestilling hvor man kan tage spædbørn med'

Babybio er et tilbud til nybagte mødre om en formiddagstur i biografen (*EB 12.3.2001*); Under babybio-forestillingerne er det tilladt at pludre, at amme, at gå udenfor i et puslerum og skifte ble under forestillingen (*JyP 25.1.2002*); Babybio gør det f.eks. muligt for ammende mødre at komme i biografen (*FyensSt 3.5.2003*).

babykrak (2002) 'det at der fødes for få børn'

Europa er ved at blive gråhåret, og om få år vil arbejdsstyrken være skrumpet så kraftigt, at den ikke vil kunne forsørge de gamle. Europa står på randen af et babykrak (*JyP 11.1.2002*); Det store babykrak (*DR 1 16.1.2002*). *Jf. babyboom (fra 1964 if. NOID)*.

barista (1999) 'kaffebartender'

18 nyansatte er under oplæring som baristaer (italiensk for kaffe-tilberedere) (*Pol 5.5.2000*); [han] blev i 2001 kåret til verdens bedste kaffebartender - også kaldet "barista" (*B.T. 25.6.2003*). *Fra italiensk barista, 'bartender'. Jf. barist, 'bartender' (fra 1921 if. ODS-S, bd.1)*.

bekymringsbarn (1999) 'barn med (sociale) vanskeligheder'

En stor del af de 33 elever er voldelige og skolens liste omfatter faktisk endnu op mod hundrede elever som skolen betegner som 'bekymringsbørn' (*Pol 2.9.2000*); der skal ansættes en person, som er helt nede på jorden og ser arbejdet med de unge 'bekymringsbørn' som et 'kald' (*FyensSt 5.10.2003*).

besvimelsesleg (2003) 'leg der går ud på at få hinanden til at besvime enten via et hårdt tryk på brystet eller ved at presse på halspulsåren'

Besvimelseslege er - ligesom voldsomme dukturer, livsfarlig bilkørsel og spisevægring - nogle unges måde at gøre oprør på mod en opvækst i omklamrende institutioner, vurderer ungdomsforsker (*Pol 23.11.2003*).

betweenager (2001) (*med tilnærmet engelsk udtale*) 'person der befinder sig mellem barndom og teenagealderen; førteenager'

[Hun] har iagttaget en øget interesse for bl.a. makeup hos den gruppe, der befinder sig mellem barndom og ungdom og ofte kaldes *tweens* eller *betweenagers* (*Pol 26.1.2002*); Detailbranchen har de senere år konsekvent kaldt de 7-12-årige børn for 'betweenagere'. Udtrykket sigter til, at børnene endnu ikke er blevet teenagere. Omvendt er de blevet for gamle til bløde bamser og flæsekjoler (*Pol 1.8.2002*); En roman for 'betweenagers' med en hovedperson på 12 år (*Pol 23.8.2003*). *Fra engelsk betweenager, dannet af between + afledning af age. < tweenager.*

bioterrorisme (1997) 'brug af biologiske våben i terrorangreb'

Et af hullerne i den amerikanske sikkerhed er bioterrorisme, der har fået fornyet aktualitet på grund af de, formentlig amerikanske fabrikerede, breve med miltbrandspor (*Pol 12.12.2001*). (*HHH 2002*). *Fra engelsk bioterrorism (fra 1989 if. BarnDict, vol. 12, no. 4,*

2000).

bioterrorist (1997) 'person som benytter biologiske våben i terrorangreb'

Det største problem for eventuelle bioterrorister er risikoen for at smitte sig selv undervejs (*Ingeniøren 10.1.1997*). *Fra engelsk bioterrorist (fra 1991 if. BarnDict, vol. 12, no. 4, 2000)*.

bioterrorlov (2003) 'lov mod bioterrorisme'

I kølvandet på terrorangrebet på World Trade Center indfører USA 12. december en bioterrorlov. Den skal beskytte USAs forsyning af fødevarer mod terrorisme, det vil sige bevidst forurening af fødevarer og dyrefoder (*BerIT 27.11.2003*).

bloddiamant (2000) 'diamant som finansierer krige'

Den globale diamantindustri vil formentlig i dag love at indføre et kontrolsystem, der kan frasortere de 'bloddiamanter', som finansierer krige i Afrika (*Pol 19.7.2000*); selvom handel med bloddiamanter er ulovlig ifølge en FN-konvention fra 1998, er der ingen garanti for, at stenen på vores ringfinger ikke drypper af blod (*B.T. 1.12.2003*). < konfliktdiamant.

blog (2000) 'personlig side på internettet; netdagbog'

Manden fra Bagdad fortæller i sin 'blog', som er en særlig dagbogstype på nettet, om livet i bomberegnet i den irakiske hovedstad (*Pol 27.3.2003*); En blog - eller weblog - er en hyppig kronologisk postering af personlige refleksioner og synspunkter, ofte krydret med journalistiske elementer og links til andre blogs eller til lokale, nationale eller internationale medier (*Inf 31.5.2003*).

Fra engelsk blog (fra 2000 if. AmSpeech, vol. 78, no. 2, 2003), dannet af web og log. < weblog.

bonusbarn (1998) 'ens partners barn fra et tidligere forhold; stedbarn'

[Hun] er skolelærer .. og mor til to samt et bonusbarn (*Pol 11.12.1999*); De fleste skilsmissemfamilier kan fortælle hårrejsende historier om, hvordan man koordinerer julen med egne børn, bonusbørn, ekskoner, papfædre og fire hold bedsteforældre (*BerIT 1.12.2001*); Jeg er så heldig at have fået to bonusbørn på syv og ti år (*EB 2.9.2003*).

bonusfar (2001) 'mand som ens mor er gift med eller bor sammen med; stedfar'

Patrick og Jan er henholdsvis Jons bonusbror og bonusfar, fortæller Jon. Det er svært, hvad man skal kalde hinanden. Man kan jo blive drillet med hvad som helst, men bonus - det er sådan en ekstra én (*BerIT 22.5.2003*). *Jf. plasticfar, papfar (fra 1982 og 1987 if. NOID)*.

bonusmor (1999) 'kvinde som ens far er gift med eller bor sammen med; stedmor'

[med] det forholdsvis nye udtryk "bonusmor" .. er der ganske enkelt tale om selvbedrag; jeg kender i hvert ingen stedmødre, der udelukkende oplever deres stedbørn som en bonus (*B.T. 29.5.2003*). (*PolSla*). *Jf. plasticmor, papmor (fra 1991 og 1992 if. NOID)*.

crossbranding (2002) (*med tilnærmet engelsk udtale*) 'det at gøre et varemærke kendt vha. et andet varemærke; indirekte reklamering'

Foruden Marlboro, der har profileret sine cigaretter gennem tøjkollektionen, har andre som RJ Reynolds i flere år solgt Camel cigaretter forklædt som Camel Boots .. I fagkredse kaldes det

cross-branding (*JyP 20.9.2002*); Kan I fortælle mig hvad cross-branding betyder? Jeg tror det hænger sammen med noget markedsføring (*e-brev til Sprognævnet 18.12.2002*). *Fra engelsk cross branding.*

curlingbarn (1999) 'barn som overbeskyttes og overforkæles';

curlingbørn .. er børn, hvis forældre har fejlet alle beslutninger væk (*Akt 29.10.1999*); Curlingbørn kaldes disse overforkælede børn. Forældrene halser forpustet foran børnene, for billedligt talt at feje og bane vejen for dem (*B.T. 6.3.2000*); Der tales så meget om curlingbørn i disse år. Børn, der bliver behandlet som en curlingsten, hvor forældrene ivrigt fejler enhver forhindring til side (*Vejle Amts Folkeblad 28.9. 2001*). (*HHH 2002*). < servicebarn.

curlingforældre (2000) 'forældre som overbeskytter og overforkæler deres børn'

Det er de her 'curlingforældre', som vil fjerne alle forhindringer på vejen for deres barn (*Pol 13.11.2003*). (*HHH 2002*). *Udbredt ifm. Bent Hougaard: Curlingforældre og servicebørn, 2000.*

cyberaktivist (2000) 'person der spreder politiske budskaber vha. internettet'

I ly af deres computer forsøger de at få firmaer og regeringer til at ændre politik. De er cyberaktivister (*EB 18.6.2000*); Tanken er - kort fortalt - at nettet kan gøre de 95 procent af borgerne, der ikke er direkte aktive i politisk arbejde, til politiske cyberaktivister (*BerIT 2.4.2001*). < hacktivist.

cyberkriminalitet (1997) 'it-relateret kriminalitet'

Kriminelle er ikke længere begrænset af landegrænser. Hvis vi vil komme cyberkriminalitet til livs, må vi arbejde så hårdt som aldrig før (*JyP 12.12.1997*); Landet er ved at blive et sandt laboratorium for cyberkriminalitet, hvor hackerne .. har specialiseret sig i identitets- og datatyveri, kreditkortsvindel og piratkopiering. Samt selvfølgelig almindelig vandalisme på nettet (*BerIT 3.11.2003*); Et firma .. der generelt overvåger cyberkriminalitet, oplyser .. at nogle netbutikker bøjer sig for afpresningen og betaler op til 50.000 dollar .. for at have adgangen til nettet i fred (*Pol 27.11.2003*). *Fra engelsk cybercrime (fra 1991 if. BarnDict, vol. 8, no. 4. 1993).*

cyberkriminell (1997) 'person der begår cyberkriminalitet'

Tre til fem gange om dagen forsøger cyber-kriminelle .. at trænge igennem til bankens datasystemer (*JyP 11.3.2000*); I en tid, da cyberkriminelle kan forcere landegrænserne med et enkelt klik på musen, er det ved at gå op for alverdens ledere, at de bliver nødt til at samarbejde for at dæmme op for angreb via internet (*JyP 17.5.2000*).

designerbarn (1997) 'barn "designet" med særlige egenskaber valgt af forældrene'

Internettet er blevet stedet, hvor alle - også danskere - kan samle komponenterne til det perfekte designerbarn (*PoI 31.10.1999*); Designerbørn er ikke kun et spørgsmål om sundhed, men også om at barnet skal ligne mor og far (*Søndagsavisen 4.2.2001*); Man bevæger sig hen mod en situation, hvor der kun findes én slags rigtige børn, og det er børn uden fejl. Designerbørn (*BerIT 2.5.2003*). (DDO).

djøfisere (1995) 'lade medlemmer af fagforbundet DJØF, dvs. jurister og økonomer, få stadig større magt i samfundet'

De har 'djøficeret' hospitalet, mente HHS .. med henvisning til økonomernes fagforbund (*Ekstra Bladet Express 11.6.1996*); Danmarks Radio er som så mange andre offentlige virksomheder i dette land blevet 'DJØFiseret', altså sat under administration af jurister og økonomer (*PoI 18.4.2000*). (DDO).

djøfisering (1998) 'det at medlemmer af fagforbundet DJØF, dvs. jurister og økonomer, får stadig større magt i samfundet'

To grundsygdomme i 90ernes Danmark, ansvarsforflygtigheden og DJØFiceringen (økonomers og juristers magtovertagelse) rammer folkeskolen ekstra hårdt (*PoI 15.11.1998*); Specielt på børneområdet er der en heftig diskussion om ressourceudnyttelse, da mange borgerlige politikere, anført af en stigende djøfisering i den kommunale administration, mener, at personalet kan passe børnene mere effektivt (*JyP 17.1.2003*). (HHH 2000).

dotcom(-) (o. 2000) *især ifm. internet og informationsteknologi*

Dommedag for dot.coms .. en synkende skude af e-selskaber (*BerIT 15.4.2000*); De er dus med hinanden og er på IT, dot og com og alt det andet, der skaber vækst, fremskridt og arbejde (*Inf 25.3.2000*); øget stress og sygdom blandt ansatte i de såkaldte dotcom-virksomheder (*PoI 6.4.2000*); Rene dot-com-universiteter som f.eks. headlight.com, learn2.com og Hungry Minds blomstrer i øjeblikket op (*Børsens Nyhedsmagasin maj 2000*); de fester vi går til, er dot.com-fester, hvor alle deltagerne arbejder i branchen (*PoI 3.5.2000*); Men at der er flere fyringer i dot com-industrien, betyder ikke, at der er færre dot comjob (*Børsens Nyhedsmagasin juni 2000*); Flere af investorerne udtrykker lettelse over det sundere marked, der ikke gør så mange fejlinvesteringer som i dotcomtiden (*Børsens Nyhedsmagasin 10.6.2002*); Dotcom-ikonet Steve Case trækker sig som formand (*BerIT 20.1.2003*). *Fra engelsk dotcom, udlæsning af internetefternavnet .com; af dot, 'punktum' og com, kortform af commercial, 'handelsmæssig'*.

dotcomboble (2001) 'kortvarig og skrøbelig opgangsperiode inden for it-branchen'

For siden dotcomboblen brast, er det gået ned ad bakke for it-industrien (*PoI 19.11.2002*);

I slutningen af 1990'erne, da dotcom-boblen var på sit højeste (*JyP 11.10.2003*); da den såkaldte dotcomboble i sin tid brast (*PoI 16.10.2003*).

dotcomeventyr (2000) 'kortvarig opgangsperiode inden for it-branchen'

en ny e-portal, men den er alligevel meget anderledes, end de dot.com eventyr,

erhvervslivet oplevede for blot et par år siden (*Erhvervsbladet* 13.8.2001); I dag er pengene tabt for de millioner af mennesker, der satsede på det store dotcom-eventyr (*BerIT* 11.9.2003).

dotcomgeneration (2000) 'generation der er vokset op med computere, internet mv.'

den unge fremadstræbende "dot.com generation" (*Computerworld* 7.1.2000); Læser man den internationale businessverdens stadig mere kulørte og glittede magasiner .. bliver man hurtigt klar over, at fremtiden tilhører dotcom-generationen (*EB* 19.6.2000). *Fra engelsk dot com generation.*

< @-generation.

dotcomsyndrom (2000) 'stress og sygdom som skyldes stort arbejdspress i it-branchen'

Det starter med arbejdsuger på 80-100 timer, der giver mavesmerter og tristhedsanfald - og en dag kan man ikke længere skrive. Ikke længere finde vej. Ikke længere holde ud at leve. Dot.com-syndromet kaldes det, og det breder sig i IT-branchen. (*Inf* 1.9.2000); Flere og flere beretninger om dot.com-syndromet, hvor unge bryder sammen på grund af for meget arbejde ved computeren (*Aktuelt* 24.10.2000); IT-branchen har givet navn til dot.com-syndromet hvor unge medarbejdere bliver ramt af unaturlig træthed, søvnløshed, sukkersyge, besvimelser og pludselig ikke kan huske fra næse til mund (*Magisterbladet* 8.3.2001). (*HHH* 2002). *Fra engelsk dot com syndrome.*

e- (o. 1998) (*øget brug*) 'elektronisk og på internettet'

Til efteråret kommer e-bogen i USA - den elektroniske bog, som man kan tage med i badet og i seng (*Inf* 28.7.1998); ethvert tiltag, der kan bringe prisen for en e-handelsløsning ned og dermed antallet af e-butikker op (*Søndagsavisen* 13.6.1999); e-generationen .. er under 22 år, dem, som har kendt og brugt de informationsteknologiske redskaber i mere end halvdelen af deres liv (*Pol* 7.3.2000); 14 psykologer, der foreløbig har meldt sig som *e-terapeuter* .. på webstedet (*Pol* 13.11.2000); på internettet kan man i øvrigt på søgemaskinen Jubii ganske gratis sætte e-julemærker på Jubiis postkort. Vi tror på en god jul i år (*Pol* 6.11.2001); Hun understreger, at man ikke skal afholde sig fra at handle via nettet - heller ikke over landegrænserne, men at man bør være lidt ekstra påpasselig, når man e-shopper i udlandet (*JyP* 7.8.2003). *Dannet efter e-brev, e-handel, e-mail og e-post (fra 1994, 1998, 1992 og 1991 if. NOID) hvor e- står for elektronisk (overførsel).*

e-parat (2000) 'i stand til at bruge internettet til forskellige opgaver'

Analysen kårer svenskerne som det mest e-parate folk i verden foran danskerne, mens amerikanerne er faldet tilbage på en delt tredjeplads (*JyP* 3.4.2003).

e-parathed (2000) 'det at være e-parat'

den afgørende faktor for, om en virksomhed vælger at købe gaveartikler over Internet, er indkøberens e-parathed (*Computerworld* 24.1.2000); Den såkaldte E-parathed blandt danske virksomheder er ikke så stor, som vi oprindeligt antog (*JyP* 24.12.2001).

etnolekt (2000) 'variant af fx dansk der tales af (unge) indvandrere'

Sprogprismodtageren Naser Khader mener ligesom flere andre at de nydanske sprogvarianter, etnolekterne, vil påvirke det danske sprog (*Pol 12.12.2000*); Sprogvidenskabens centrale opgave er ikke at diktere regler om det rigtige sprog fra oven, vores opgave er at beskrive og forklare det sprog der rent faktisk forekommer uden at indtage et fordømmende standpunkt hver gang vi hører noget vi ikke bryder os om. Det er netop denne beskrivelse af etnolekten som [hun] forsøger at give (*JyP 1.11.2003*). *Jf. etno- (fra 1990 if. NOID)*. < perkerdansk.

e-undervisning (2000) 'undervisning via internettet'

Et kursus, der i et almindeligt klasseværelse ville tage to dage på kursuscentret i Amsterdam, koster som e-undervisning mellem 1.000 og 2.000 kr. Sparet er udgifter til flybilletter, hotel og taxa (*Computerworld 13.6.2000*); Flexibilitet er her nøgleordet i medarbejderuddannelsen, som bør være til rådighed, når og hvor den enkelte medarbejder kan få e-undervisningen til at passe ind i sit privatliv (*Erhvervsbladet 15.3.2001*). < netlæring.

fedmeepidemi (1996) 'stigende antal af overvægtige'

Siden 2. verdenskrig har bl.a. ændret kostsammensætning og livsstil gjort, at man i dag taler om en verdensomspændende fedme-epidemi (*Samvirke jan. 1998*); ifølge formanden for International Obesity Task Force .. haster det med at bekæmpe fedme-epidemien blandt europæiske børn (*Dagens Medicin 8.6.2000*); der er grund til at tro, at også Danmark snart risikerer at få den globale fedmeepidemi at føle for alvor (*Pol 6.1.2004*).

flashmob (2003) 'forsamling af (unge) mennesker der udfører meningsløse handlinger som de på forhånd har aftalt, fx via mobiltelefon eller e-mail'

200 mennesker går ind i en møbelbutik. De sætter sig i sofaerne og roser dem. Derefter ringer alle 200 på mobilen til en bekendt - og fører en samtale uden at bruge bogstavet "o". Med andre ord: En vellykket flash mob! (*På Gaden. Avis for Indre Nørrebro 29.8.2003*); Deltagerne i en flashmob .. modtager per e-mail eller mobiltelefon instrukser om at møde op et bestemt sted til et bestemt tidspunkt, udføre deres absurde handling og så straks forlade stedet igen (*Inf 8.9.2003*); 'flash mob' - et modefænomen, hvor unge mødes til forskellige skøre arrangementer, som de organiserer via e mails (*Pol 5.10.2003*). *Fra engelsk flash mob, dannet af flash, 'lyn, glimt' + mob, 'flok, pøbel'*.

flashmobber (2003) 'person der deltager i en flashmob'

Spørger man en flashmobber (typisk en person omkring de 30, der arbejder i it-branchen), hvad der driver ham eller hende til at deltage i den slags, skal man ikke regne med noget dybere svar end: "For morskabs skyld" (*Inf 8.9.2003*); Hvad nu hvis du f.eks. skal giftes og har bestilt den helt store kokke-superbe på Kongens Ege? Så kan det være, nogle flashmobberne får en lidt for god ide i den anledning. Det kan være, de finder på at møde op på selve dagen i god tid, iført ornat og feststemning (*JyP 9.11.2003*).

flerlingefamilie (1998) 'familie med flere samtidigt fødte børn'

I en tid, hvor politikerne har travlt med at lefle for børnefamilierne, er det bemærkelsesværdigt at flerlingefamilierne fortsat skal acceptere kommunernes besynderlige forskelsbehandling af de enkelte familier (*Dagbladet, Roskilde 15.5.1998*); Problemet for flerlingefamilierne er, at der ikke i loven står noget specifikt om tvillinger eller trillinger, og det er derfor op til den enkelte kommune, om den vil støtte familien (*FyensSt 25.8.2002*).

flokrøveri (2000) 'røveri begået af en flok unge, især mod andre unge'

Af såkaldte "flokrøverier", hvor flere end tre personer deltager i selve røveriet, er der sket en stigning fra 168 i 1999 til 300 pr. 1. december 2000 (*JyP 27.12.2000*); Som regel begås flokrøverier - hvor der er mere end tre gerningsmænd - mod jævnaldrende skolekammerater, der frarøves deres lomme penge (*Pol 25.10.2002*).

for (o. 1996) *positivt forstærkerord*

Den var bare totalt kanonagtig. Den holdt max. På den fede måde. For cool (*Pol 18.3.1999*); Fredag den 29. Sept. Fester vi for hårdt (*opslag på Københavns Universitet sept. 2000*); Hvoraf kommer udtrykket "for vildt" som i sætningen: "Jeg var i byen og trykke den af for vildt" eller "Det kører for vildt" osv. (*e-brev til Sprognævnet 12.9.2000*); For fede spil er suset ind i mailboksen. Et kommer fra Tyskland, et er udviklet af 13-årige Rolf fra Nordjylland (*Pol 5.4.2001*); Sting har nogle kanonfede tekster, og musikken, den styrer for vildt. (*Gaffa juli 2001*); Du er for sej .. det er for vildt, at jeg sidder nu og taler med dig (*B.T. 12.9.2001*); Min idealmand? Brad Pitt! Ingen tvivl om det. Han er da bare for lækker (*EB 25.1.2002*); De er for fede. Deres musik klinger helt vildt godt (*JyP 12.4.2002*); Højdepunktet? Hittet! .. det var for sejt, men jeg synes også, åbningen .. var for fed (*Gaffa maj 2002*); deres hardware kunne godt lokke. Det var for lækkert grej (*Pol 9.3.2003*); Der er ure, og så er der ret for blærede ure (*CHILI juli 2003*).

forhandlerbarn (1995) 'barn der opfatter ethvert udsagn fra en voksen som et oplæg til forhandling'

såkaldte 'forhandlerbørn', dvs. børn der er vant til at blive taget med i alle beslutninger og vant til, at alt kan forhandles (*EB 19.8.1997*); et af tidens pædagogiske modeord er 'forhandlerbørn' - lærerne skal bruge mange kræfter på at forhandle og parlamentere med nutidens selvbevidste og egocentrerede unger (*Pol 27.12.2003*). Jf. pejlebarn, radarbarn (*fra 1995 if. NOID*).

fremmedrocker (2003) 'rocker af anden etnisk oprindelse end dansk'

Den Internationale Klubs ubestridte leder. Fremmed-rockernes svar på den amerikanske gangster-myte og pralhals Al Capone (*EB 2.2.2003*); Her afsoner den belastede boss for fremmed-rockerne en stribe domme .. mens han afventer den skæbnesvangre narkosag, der kan blive enden på hans liv med kone og børn i Danmark siden 1992 (*EB 17.3.2003*). *Lanceret i beg. af 2003 af Ekstra Bladet ifm. en artikelserie.*

fædregruppe (1996) 'gruppe af indvandrerfædre som forsøger at holde styr på deres børn'

Men jeg vil også meget gerne mødes med fædregruppen, siger ministeren, med henvisning til den gruppe fædre, der patruljerer på de århusianske gader og strande og holder øje med de unge ballademagere (*Pol 6.9.1996*); fædregrupper, der består af voksne flygtninge og indvandrere, der i bogstaveligste forstand går tæt på de mest belastede børn og unge (*Akt 22.10.1998*).

gadesygepleje (2000) 'opsøgende sygepleje som udøves på gaden over for fx narkomaner og prostituerede'

Sygeplejersker og behandlere skal opsøge narkomanerne på gaden og hjælpe dér. Erfaringerne fra Århus og København viser, at netop denne form for gadesygepleje kan lindre narkomanernes lidelser og forhindre dødsfald (*Pol 14.4.2000*).

gadesygeplejerske (1998) 'sygeplejerske som arbejder med gadesygepleje'

Gadesygeplejersker og opsøgende socialarbejdere er midlet, hvis antallet af narkodødsfald skal bringes ned (*Pol 11.4.2000*); Der er mange hjemløse på Nørrebro, og for bedre at nå dem har Københavns Kommune indledt et forsøg med at lade en gadesygeplejerske arbejde blandt dem (*På Gaden. Avis for Indre Nørrebro 5.12.2002*).

glokalisering (1997) 'det at forene globalisering og lokalisering'

glokalisering, hvor man på en og samme tid satser på mere lokalisering og mere globalisering (*Inf 27.10.1997*); begrebet glokalisering .. betyder, at globaliseringen samtidig skulle føre til en stærkere lokal forankring (*Pol 30.3.2001*); tværtimod er der en øget interesse for lokale og regionale forhold, og derfor taler vi nu om glokalisering som en vigtig del af globaliseringen (*BerIT 6.8.2002*). (*HHH 2003*). *Fra engelsk glocalization. Dannet af globalisering og lokalisering.*

google (Google ®) (2002) (*med tilnærmet engelsk udtale*) 'søge informationer på internettet vha. søgemaskinen Google'

Hvis man googler ham, får man hundredtusindvis af henvisninger (*Pol 19.1.2003*); Internettet har etableret sig som verdens læsesal for informationer. Vore børn "googler", hver gang de vil vide noget (*BerIT 18.3.2003*); Googl din politiker (*Pol 4.7.2003*). *Fra engelsk google (fra 2001 if. AmSpeech, vol. 77, no. 4, 2002). Dannet til Google (søgemaskine).*

grid (2001) (*med tilnærmet engelsk udtale*) *efterfølgeren til internettet*

I 2005-2006 vil Grid være for IT-branchen, hvad internettet var i begyndelsen af 1990'erne (*JyP 5.7.2003*); Alle verdens computere skal forbindes og blive til én stor computer. Grid hedder projektet, som forskere mener, vil afløse internettet (*Pol 25.7.2003*); Afløseren til Internettet som vi kender det står klar i kulissen! Grid, ofte kaldet internettets afløser skal samle alle computerressurser i hele verden til en fælles virtuel maskine (*www.grid.dk, dateret 4.11.2003*). *Fra engelsk grid ('gitter', '(forsynings)net'*).

hacktivisme (2000) 'spredning af politiske budskaber gennem hacking'

Hacktivism bliver brugt over for virksomheder eller organisationer af hackere, der har et politisk eller økonomisk budskab (*Computerworld* 24.10.2000). De hævngherrige hackeres ulovlige aktiviteter går i computersikkerhedsbranchen under betegnelsen "hacktivism". Altså politisk propaganda udbredt via Internettet (*B.T.* 19.9.2001). *Fra engelsk* hacktivism (*fra 1998 if. BarnDict, vol. 11, no.4, 1999*), dannet af hacker og activism. *Jf. hacker, hacking (fra 1984 if. NOID).*

hacktivist (1998) 'person der spreder politiske budskaber gennem hacking'

et gennembrud for de politiske hackere, de såkaldte hacktivist (*EB* 28.11.1998); De politiske aktivister .. har nemlig lært sig kunsten at hacke - og dermed er en helt ny type rebeller opstået: De såkaldte hacktivist (*EB* 27.6.2000); hacktivist - en hacker der angriber politisk bestemte mål (*Pol* 22.10.2002). *Fra engelsk* hacktivist (*fra 1995 if. BarnDict, vol. 11, no. 4, 1999*), dannet af hacker og activist. *Jf. hacker, hacking (fra 1984 if. NOID).* < cyberaktivist.

halalhippie (2000) 'person som i et misforstået forsøg på at være tolerant over for indvandrere forsvarer reaktionære træk i indvandrerulturen'

den danske politisk korrekte elite, de såkaldte Halal-hippier (*Inf* 3.10.2000); Jeg synes basalt set ikke, at halalhippierne respekterer de mennesker, vi taler om. Man respekterer ikke et menneske ved at pakke det ind i vat (*Inf* 10.11.2000); I sin debatbog Khader.dk langer den 37-årige Naser Khader ud efter de debattører, han kalder for halalhippier (*Pol* 25.11.2000); Som karriere-halal-hippie skylder jeg Naser Khader en stor tak (*Pol* 19.4.2001); Hvis man for alvor ønsker at få ørerne i mediemaskinen og blive udråbt til enten halalhippie eller racist, er danskheden det ideelle emne (*Inf* 2.5.2001). (*HHH* 2002). *Ordet er dannet af politikeren Naser Khader og udbredt ifm. Naser Khader: Khader.dk., 2000.*

hjemmekartoffel (2003) 'person som opholder sig meget hjemme'

Men jeg havde ikke på den måde et nærmiljø. Og det kan jeg mærke i dag, at jeg synes, er vigtigt for børn at have. Det er måske også derfor, jeg er sådan en hjemmekartoffel (*BerIT* 9.3.2003); Det eneste, der er knap så godt ved Carmen stolen fra Raun Home, er, at du risikerer at blive en hjemmekartoffel (*boligmagasinet okt. 2003*). *Jf. sofakartoffel (fra 1989 if. NOID)*

hoax (1997) (*med tilnærmet engelsk udtale*) 'falsk virusadvarsel'

I langt de fleste tilfælde er virusadvarslen en såkaldt Hoax. Det vil sige, at der advares mod en ikke-eksisterende virus (*JyP* 21.2.2000); langt de fleste af de virus-advarsler, der florerer på nettet, er det rene fup - eller hoax, som de kaldes officielt (*B.T.* 14.5.2000). *Fra engelsk* hoax ('fupnummer').

it-kløft (1999) 'forskel i forskellige gruppers adgang til informationssamfundet'

kortuddannede .. er i overhængende risiko for at falde ned i IT-kløften (*Akt* 26.1.2001); It-kløften kaldes det - den markante forskel i rige og fattiges adgang til informationssamfundet (*Pol* 11.12.2003).

kameramobil, kameramobiltelefon (2002) 'mobiltelefon med indbygget kamera'

På hjemmesiden Mobileasses.com kan folk fra hele verden sende billeder fra deres kameramobiltelefon af mænds og kvinders bagdele (*B.T. 31.7.2003*); En Gallupundersøgelse fra Norge viser, at især de unge efterspørger kameramobilerne (*B.T. 20.11.2003*).

kameratelefon (2001) 'mobiltelefon med indbygget kamera'

Hos Nokia .. er man glad for, at folk kan finde ud af at bruge deres kameratelefoner (*Pol 27.11.2003*); Allerede nu er de første skoleelever blevet mobbet, ved at der er taget billeder af dem på nogle mindre heldige tidspunkter med kameratelefoner, hvorefter de er cirkuleret som billedbeskeder rundt på skolen til andres moro (*B.T. 27.11.2003*).

kiggekø (2001) 'kø af nysgerrige bilister ved (motorvejs)ulykker'

problemer med "kiggekøer", hvor nysgerrige bilister ved ulykker skaber yderligere problemer (*BerIT 24.8.2003*); Risikoen for 'kiggekø' var større end normalt ved et uheld på motorvejen nord for Hobro i går (*Pol 31.12.2003*).

knap(o. 1999) 'lidt over' (ny betydning); den sædvanlige betydning er 'lidt under'

Hjælp - hvis man er knap 40 år, er man så 39 år eller derunder eller 41 år og derover?? (*e-brev til Sprognævnet 29.11.2001*); Det er formodentlig et af de hyppigst stillede spørgsmål jeg her rejser. Når klokken er godt tolv, er den da en smule over tolv eller er den lidt i tolv? Ligeledes, er den knap tolv er den så lidt i tolv eller lidt over tolv? (*e-brev til Sprognævnet 11.8.2003*); Jeg har venner hvis teen-age børn tror, at knapt tolv betyder over tolv (*e-brev til Sprognævnet 24.12.2003*); det ville være godt .. hvis ordbøger entydigt fastslår, at f.eks. "bjørnetjeneste" altid har betydningen "en velment tjeneste, men med uheldig/skadelig virkning"! Det samme gælder "at klokken er godt otte" er mere end otte, og "at klokken er knap otte" er mindre end otte (*BerIT 2.1.2004*).

konfliktdiamant (2000) 'diamant som finansierer krige'

Og den såkaldt afrikanske verdenskrig i DRC Congo med deltagelse af seks afrikanske lande handler også om diamanter. Derfor er diamanter nu begyndt at få et dårligt ry og bliver ofte kaldt for "bloddiamanter" eller "konfliktdiamanter" (*BerIT 11.5.2001*); de små, eksklusive sten er blevet indsmuglet og solgt i Europa, Amerika og Asien og pengene er i stedet investeret i våben. Disse diamanter har fået et helt særligt navn: Blod- eller konfliktdiamanter (*BerIT 9.8.2002*). < bloddiamant.

lømmelpakke (2000) 'en række samlede initiativer over for unge kriminelle'

Regeringens udspil - 'Lømmelpakken' - er blevet til efter få ugers heftig debat om unge udlændinges kriminalitet (*Pol 28.10.2000*); Det andet punkt i regeringens såkaldte lømmelpakke bliver imidlertid hilst velkomment. Det drejer sig om oprettelsen af 120-140 nye institutionspladser til unge kriminelle. (*Pol 7.1.2001*). (*HHH 2002*).

mashup (2002) (med tilnærmet engelsk udtale) '(ulovlig) kombination af to eller flere musiknumre vha. computerteknik'

En ny illegal musikform bliver nu spredt via internettet: Find to musiknumre, der passer nogenlunde sammen og læg dem oven i hinanden i et musikredigeringsprogram. Og vupti: Du har skabt et såkaldt mash-up, en ny musikalsk bastardgenre (*Pol 27.2.2003*); MASH-UP: Det er, hvad der sker, når man tager et acapella-nummer (et nummer kun med sang) og smider nogle beats og andet godt henover (*CHILI juli 2003*). *Fra engelsk mash up, dannet af mash, 'mose, tvære (ud)' og up.*

meritlærer (2002) 'folkeskolelærer der har taget en kort seminarieuddannelse, og som oprindeligt har en anden faglig baggrund, fx som håndværker eller akademiker'

Meritlærer er undervisningsminister Ulla Tørnæs' seneste bud på en løsning af lærermanglen i folkeskolen (*Ingeniøren 5.4.2002*). (*HHH 2004*).

meritlæreruddannelse (2001) 'uddannelse til meritlærer'

Ideen med uddannelsen er, at folk med egnede faglige eller pædagogiske forudsætninger kan blive optaget på en meritlæreruddannelse, der giver kompetence til at undervise i folkeskolen (*FyensSt 19.5.2002*).

metroseksualitet (2003) 'det at en heteroseksuel mand lader sig inspirere af livsstilen blandt homoseksuelle i storbyen'

På den anden side af Atlanten taler man om "metroseksualitet", hvilket dækker over, at metropolernes mænd bruger mere og mere tid foran spejlet og skæver til bøsse miljøet for mode- og stiltips (*Inf 1.8.2003*); Tendensen er så tydelig, at den har fået et navn, 'metroseksualitet', som dækker over gruppen af unge storby mænd, der har penge på lommen og tid til at bruge dem - på sig selv (*Pol 23.11.2003*). *Fra engelsk metrosexuality (fra 1994 if. BarnDict, vol. 12, no. 4, 2000)*.

metroseksuel (2002) 'som udøver/dyrker metroseksualitet'

Den ekstreme metroseksuelle er en ung mand med penge, som bor i eller i nærheden af en storby, hvor han er tæt på butikkerne, klubberne, træningsstudierne og frisørerne (*B.T. 2.5.2003*); Som navnet antyder, er artens naturlige habitat storbyen, snarere end øde- eller roemarkerne. Den metroseksuelle mand er så at sige modstykket til The Marlboro Man (*Pol 6.7.2003*); Den metroseksuelle mand nyder at blive iagttaget, og han nyder at iagttage sig selv (*Inf 1.8.2003*). *Fra engelsk metrosexual (fra 1994 if. BarnDict, vol. 12, no. 4, 2000)*. *Ordet er dannet af den satiriske engelske skribent Mark Simpson.*

metrosteward (2000) 'person der servicerer passagerer i metroen'

I stedet for lokomotivføreren med fast plads i førerhuset er Metroen bemannet med Metrostewards, som alene har til opgave at servicere og hjælpe passagererne (*Ingeniøren 8.9.2000*); De nye metrostewarder bliver klædt i casual gråt, når metroen efter planen kommer på skinner i oktober (*Søndagsavisen 14.4.2002*); I Metroen forlød det før åbningen, at der med hvert eneste togsæt ville være en Metrosteward, som bl.a. skulle kontrollere billetter. I praksis er der slet ingen billetkontrol (*JyP 22.8.2003*). (*HHH 2004*).

miltbrandbrev (2001) 'brev som frygtes at indeholde miltbrandbakterier'

Tre personer, der er sigtet for at sprede skræk med falske miltbrand-breve, kan forvente at få deres sag afgjort allerede i løbet af næste uge (*JyP 21.10.2001*); FBI har hidtil uden resultat søgt efter den eller de personer, der spredte panik ved at sende en række sofistikerede miltbrandbreve til amerikanske medier og demokratiske medlemmer af den amerikanske Kongres (*FyensSt 4.7.2003*). < pulverbrev.

MMS, mms (2001) 'system som giver mulighed for at sende en billedbesked over mobiltelefonen; også om selve billedbeskeden'

efter SMS kommer MMS, multimedia messaging system, og det giver mulighed for at holde en hel biograf mellem hænderne (*JyP 22.3.2001*); MMS (Multimedia Message Service) er en kraftig videreudvikling af SMS (*Ingeniøren 27.4.2001*). *Fra engelsk MMS, fork. for multimedia message service.*

mms'e (2003) 'sende en mms'

Tallet viser altså, at interessen er der, så må vi se, om vi også er villige til at betale for at MMS'e (*Pol 25.9.2003*).

mobilstråling (1998) 'stråling fra mobiltelefoner'

Ca. en femtedel af proteinerne i hjernecellerne viste sig at blive påvirket af en times mobilstråling, fremgår det af undersøgelsen (*B.T. 1.5.2002*); Telestyrelsen og Sundhedsstyrelsen har de seneste uger forsøgt at overbevise kommunerne om, at mobilstråling er ufarlig for mennesker (*JyP 3.12.2003*).

mobbellov (1999) 'lov der skal forhindre mobning på skoler'

[Folketingsmedlemmet] har foreslået undervisningsminister Margrethe Vestager (R) at indføre en mobbelov (*JyP 17.11.1999*); Folketinget bør vedtage en mobbelov, der pålægger samtlige skoler at udarbejde en handleplan mod mobning (*Aktuelt 19.7.2000*); Selv om antallet af elever, der mobbes i skolen, er faldet markant, er der stadig brug for en mobbelov, hvis den gruppe børn, der fortsat hyppigt udsættes for mobning, skal hjælpes (*BerIT 1.2.2003*).

mobbepolitik (1998) 'politik der skal forhindre mobning'

Socialministeren har taget første skridt til en ny dansk mobbe-politik (*Søndagsavisen 26.4.1998*); Virksomhederne skal både have alkohol-, ryge- og personalepolitik, politik for fravær og en mobbepolitik (*BerIT 25.10.2003*).

mobilporno, mobilpornografi (2002) 'porno via mobiltelefon'

Det er op til ledelsen i hvert enkelt land at vurdere, om kunderne skal tilbydes mobilporno (*Computerworld 2.5.2003*); Mobilpornografi flytter grænser. Porno på mobilen kan være næste skridt i den masseudbredelse af porno, der begyndte med internettet (*Kristeligt Dagblad 24.12.2003*).

mockumentary (1998) (*med tilnærmet engelsk udtale*) 'fingeret dokumentarprogram'

noget så sjældent som en "mockumentary" står på skærmen med denne film. Mock betyder "at gøre grin med", altså en iscenesat dokumentarfilm (*B.T. 11.10.1998*); en såkaldt mockumentary, det vil sige en fiktionsfilm, som udgiver sig for at være dokumentarisk (*Inf 16.3.2001*); Filmen former sig som en falsk dokumentar, en såkaldt mockumentary movie (*PoI 24.5.2003*). *Fra engelsk mockumentary, dannet af mock, 'gøre grin med' og documentary. Jf. dokumentar (fra 1993 if. NOID).*

multitool (2000) (*med tilnærmet engelsk udtale*) 'lille stykke værktøj med mange funktioner'

Multitools til handymanden, der har alt og handykvinden, der mangler det hele (*PoI 16.1 2000*); et såkaldt multitool .. et lille universalværktøj, som indeholder knive, sav, fil, dåseåbner og skruetrækkere og desuden kan foldes ud til en bidetang (*JyP 13.2.2003*).

netdating (2000) 'dating over internettet'

De almindeligste steder at møde en partner er stadig arbejdspladsen, fælles venner, byture - og nu også Internettet. Netdating breder sig med lynets hast (*PoI 12.10.2000*); netdating, altså kæresteri og partnersøgning på internettets dating-sites (*BerIT 13.10.2001*); for halvanden måned siden startede farmerdating.dk - netdating for dem, der bor på landet, og for dem, der godt kunne tænke sig at bo der (*B.T. 7.9.2003*). *Jf. date, '(romantisk) aftale' (fra 1963 if. NOID). < speeddating.*

netlæring (1999) 'indlæring via internettet'

undervisningsforløb, der udnytter net-læringens muligheder for at inddrage dagsaktuelle informationer og for kommunikation på tværs mellem lærere og kursister og mellem kursister indbyrdes (*JyP 27.9.1999*). < e-undervisning.

netpirat (1997) 'person der uden tilladelse kopierer film, musik, programmer m.m.og lægger det på internettet'

James Bond, den uovervindelige, har måttet give op over for netpirater. En kopi af den seneste Bondfilm, *The World Is Not Enough*, er blevet stjålet og lagt ud på nettet, inden den har haft premiere (*PoI 13.11.1999*); Netpirater driller Madonna. Måneder før udgivelsen af Madonnas nye single kan den høres på internettet (*JyP 3.6.2000*). *Jf. pirat(-) i udvidet brug om ulovlig virksomhed (fra 1958 if. NOID).*

netpirateri (1999) 'det uden tilladelse at kopiere film, musik, programmer m.m. og lægge det på internettet'

I USA slår myndighederne hårdt ned på netpirateri. En 52-årig kvinde er netop blevet idømt ni års fængsel for piratkopiering (*FyensSt 29.11.2002*).

numetal, nu-metal (2001) *musikgenre*

Vrede unge mænd spiller hård, aggressiv og politisk bevidst musik under betegnelsen nu-metal, en af tidens bedst sælgende genrer i Amerika (*Inf 1.5.2001*); Her er nemlig endelig den kvartet, der formåede at banke lidt personlighed, melodi og fortrinligt håndværk ind i

den konstant kværnende maskine, amerikanerne nu har valgt at kalde 'nu metal' (*Pol 8.2.2002*); NU-METAL: Blanding af rap og hård rock. (*CHILI juli 2003*). *Fra engelsk new metal. Betegnelsen new metal bruges også på dansk*

(men sjældnere). Jf. heavy metal, death metal, dødsmetal (fra 1985, 1990 og 1993 if. NOID).

ondskabens akse (2002) *om lande som Iran, Irak og Nordkorea*

Nordkorea, Irak og Iran udpeges som "en ondskabens akse" og Bush advarer de tre lande om, at de kan blive mål for USAs kamp mod terrorisme (*BerIT 31.1.2002*); et flertal af borgerne i EU .. betragter Israel som den største trussel mod verdensfreden - endda forud for lande på "ondskabens akse" som Iran og Nordkorea (*B.T. 25.11.2003*). (*HHH 2004*). *Fra engelsk axis of evil (fra 2002 if. AmSpeech, vol. 78, no. 3, 2003). Lanceret af USA's præsident George W. Bush.*

organturisme (1999) 'køb af donororganer, især fra den tredje verdens lande'

Tyske patienter kan idømmes op til fem års fængelsstraf, hvis de køber en nyre i udlandet. Loven har sat en stopper for organturisme (*Inf 27.3.2001*); Sundhedsministeren bebuder lovindgreb mod den såkaldte organ-turisme, hvor danskere rejser til udlandet og køber organer til transplantationer (*BerIT 20.3.2003*). < transplantationsturisme

organturist (2003) 'person der køber organer i udlandet'

Kort før han skulle af sted som "organ-turist", var der alligevel en ny nyre til ham herhjemme (*B.T. 5.3.2003*).

pauselån ® (2003) 'afdragsfrit lån'

1. oktober åbner banker og realkreditinstitutter for de nye afdragsfrie lån - superlån eller pauselån, som de er blevet kaldt (*Erhvervsbladet 5.9.2003*); Kreditforeningerne kan melde om masser af afdragsfrie lån. Eller pauselån, om man vil (*Fredericia Dagblad 20.12.2003*); Skattelettelser, låneomlægninger og de afdragsfrie pauselån giver ifølge alle analyser et større merforbrug hos danskerne i 2004 (*EB 2.1.2004*).

perkerdansk (o. 1998) 'variant af dansk der tales af (unge) indvandrere'

Hassan .. er mørkhåret, og fordi han hedder Hassan, bliver han næsten udelukkende bedt til casting på roller, hvor man skal tale perkerdansk, gå i sari eller i bedste fald være en italiener (*JyP 20.11.2002*); En ny dansk dialekt er på vej. Forskerne kalder den 'perkerdansk', og det er den, der tales af unge indvandrere (*Pol 22.8.2003*); Det er en del af en attitude. Snakker du perkerdansk, er du som regel ikke til at spøge med! (*Ud & Se juli 2003*). *Jf. perker (fra 1985 if. NOID). < etnolekt.*

potterisme (2003) 'hvad der har med Harry Potter at gøre'

Men nu er børnenes litteratur næsten væk. Slugt af potterismen? (*Pol 26.6.2003*); Det største bogeneventyr i nyere tid. Med miniportræt af Rowling og fakta om potterisme (*Folkeskolen 9.10.2003*). *Efter romanfiguren Harry Potter.*

power- (o. 1997) *øget brug som forstærkende forled*

hot-tjekkede piger, der i et powershow vælter oplevelser langt ud over scenekanten (*Pol 21.11.1998*); den fysisk krævende yoga .. kaldet power yoga (*Pol 24.10.1999*); At powerdrikke. Bare fordi du har ondt i hovedet, kvalme og bondeanger over at have opført dig pinligt aftenen forinden, betyder det ikke, at tømmermænd er spild af tid (*Eurowoman jan. 2001*); et herligt gensyn med Mickey Rourke som power-bøsse (*Vi unge 6.9.2001*); livsstilsbegreber som 'powerlapping' og 'powerbrunch' (*Pol 18.10.2002*). *Jf. power i betydningen 'kraft, energi' og powerplay (fra 1973 og 1971 if. NOID).*

powercouples (2000) (*med tilnærmet engelsk udtale*) '(ægte)par som sammen sidder på magtfulde poster i samfundet, magtpar'

Men det er givet, at de tre power couples, som 60 fremtrædende økonomer, politikere og journalister for Børsens Nyhedsmagasin udpeger til de førende, har været med til at skrive danmarkshistorie (*Børsens Nyhedsmagasin 10.4.2000*); Andre - mennesker med magt - har set anderledes dybder og talenter i et af landets nye *powercouples* (*EB 30.12.2000*). *Fra engelsk power couples.*

powernap (2000) (*med tilnærmet engelsk udtale*) 'en kort lur som skal øge ens arbejdsindsats'

medarbejdere har i knap en måned haft chancen for at tage en såkaldt powernap på 20 minutter midt på dagen (*FyensSt 12.6.2002*); Powernappen koster ikke noget, for den arbejdstid, som medarbejderne tager fri, kommer rigeligt igen ved den øgede effektivitet, de får (*JyP 10.8.2002*). på Aalborg Sygehus [har] forsøg med 10 minutters powernap .. givet gode resultater (*JyP 13.6.2003*). (*HHH 2003*). *Fra engelsk powernap (fra 1986 if. BarnDict, vol. 12, no. 4, 2000).*

powernappe (2002) (*med tilnærmet engelsk udtale*) 'tage en powernap'

Står op klokken 06.00 og spiser morgenmad med sønnike. Læser Helle Hellmanns flatterende tv-anmeldelse i Politiken og powernapper til klokken 8 (*Pol 2.2.2002*); Psst, stille, de sover inde på kommunen, undskyld, powernapper. Mon også regeringen er begyndt at praktisere det? I hvert fald er der nogle, der lader som om (*FyensSt 5.9.2002*); I Hillerød Kommune har de taget konsekvensen. Her kan alle kommunens medarbejdere Power-nappe i 20 minutter efter frokostpausen (*Magisterbladet 2.10.2003*). *Fra engelsk powernap (fra 1993 if. BarnDict, vol. 12, no. 4, 2000).*

powerlapping (2002) (*med tilnærmet engelsk udtale*) 'det at tage sig en kort lur, evt. i forbindelse med arbejde for at øge arbejdsindsatsen'

Men i kommunen er de meget opmærksomme på ikke at kalde det middagslur. Det lugter lidt for meget af kameluldstøfler og slumretæppe, sagde projektleder DJ .. og [hun] holder derfor fast i powerlapping. Og målet er faktisk ikke bare tilfredse, men også mere effektive medarbejdere (*FyensSt 9.2.2002*); Og man tilbyder en slags frokostpause-pakke - 40 minutters yoga og 20 minutters liggende meditation som alternativ til powerlapping - så man .. kan vende tilbage til jobbet i fysisk og psykisk topform (*BerIT 2.6.2002*); Desuden

har søvnforskere i både USA og Europa længe anbefalet powernapping som en metode til at øge effektiviteten (*JyP 13.6.2003*). *Fra engelsk powernapping (1986 if. BarnDict, vol. 12, no. 4, 2000)*.

powershoppe (1999) (*med tilnærmet engelsk udtale*) 'købe en masse på kort tid'

Vi ved, at du har dårlig samvittighed og trænger til motion, og det er ikke nok at powershoppe (*B.T. 6.8.1999*); At powershoppe .. hvis dine nye sko nu redder hele din uge .. så betyder et overtræk vel ikke så meget (*Eurowoman jan. 2001*); Men når Mette rigtig skal powershoppe, så foregår det i London, hvor hun ofte er ovre for at se stand-up, købe videoer og hente inspiration (*Pol 5.8.2001*). *Fra engelsk powershop (fra 1993 if. BarnDict, vol. 10, no. 1, 1997)*.

powershopper (2001) (*med tilnærmet engelsk udtale*) 'person der powershopper'

Ud over at være sko-fetichist, bartender og powershopper arbejder Maria som stylist-assistent (*B.T. 8.4.2001*); De eneste danskere vi mødte, var enten bosiddende i Sverige eller på ferie. Ingen powershoppere (*Pol 31.7.2002*). *Fra engelsk power shopper (fra 1994 if. BarnDict, vol. 10, no. 1, 1997)*.

powershopping (1999) (*med tilnærmet engelsk udtale*) 'det at købe en masse på kort tid; købemani'

Her på Side To-redaktionen er det vi elsker mest en god gang powershopping, før butikkerne lukker i to lange, triste dage (*B.T. 31.3.1999*); Børn har godt af at lære, at man sagtens kan more sig uden at bruge penge. Så bliver der også bedre råd til far og mors powershopping (*Pol 3.3.2001*); Fire dages powershopping i London var omme, og min veninde og jeg skulle hjem (*FyensSt 21.4.2002*). *Fra engelsk power shopping (fra 1987 if. BarnDict, vol. 10, no. 1, 1997)*.

professionsbachelor (1998) 'person som har gennemgået en mellemlang uddannelse som sygeplejerske, pædagog, lærer mv.'

Fremover vil en række mellemlange uddannelser kunne udløse den akademiske titel 'professionsbachelor' (*Pol 3.2.1999*); Undervisningsministeriet har en uddannelsesreform på tegnebrættet som kan få den konsekvens at der om få år eksisterer professionsbachelorer i erhvervsprog (*Sprog & Erhverv 14.2.2000*). (*HHH 2001*).

prygge aben (o. 1999) 'onanere'

Og til et show på Nørrebro var der en enkelt drukkenbolt, som pryglede aben foran scenen, hvor kun Red Warsawas trommeslager var forskånet for det lumre syn (*B.T. 17.10.2001*); 1712 var et rigtigt dårligt år for alle onanister. Det var året, hvor det for alvor blev fy fy at prygle aben (*BerIT 25.5.2003*). *Fra engelsk spank the monkey*.

pulverbrev (2001) 'brev som indeholder pulver der er under mistanke for at være miltbrandbakterier'

De sædvanlige procedurer blev fulgt, da hele tre ministerier i denne uge modtog

pulverbrev (*Søndagsavisen 28.10.2001*); Et mystisk pulver-brev med arabiske skrifttegn udløste terror-alarm på verdenssundheds-organisationen WHO's kontor på Østerbro i København i går (*B.T. 26.10.2002*). (*HHH 2003*). < miltbrandbrev.

på den fede måde (1997) 'fremragende, virkelig godt, fedt', *ofte om noget der ellers umiddelbart er negativt*

hans romaner er velskrevne, spændende og indviklede på den fede måde (*Pol 9.1.2000*); Jeg tror det er på tide, vi afliver myten om, at man kan slide sig selv op på den fede måde (*Aktuelt 30.3.2000*); men hvis jeg som præst ikke er villig til at stikke næsen frem - på den fede måde - så får man ikke solgt billetter (*EB 13.10.2003*); Mærkelig har sådan en negativ klang .. Vi er mærkelige på den fede måde (*FyensSt 28.10.2003*) Strik - på den fede måde (*bogtitel 2003*). (*PoISla*). Jf. fed som forstærkerord, som udtryk for noget godt (*fra 1969 if. NOID*).

ready to drink, RTD-drik, RTD-drink (2002) 'færdigblandet drik af alkohol og sodavand'

En hurtig rus uden bitter smag i munden er lige noget for de helt unge. De såkaldte RTD-drinks - ready-to-drink - som kom på markedet først på året, er utroligt populære hos pubertetsbørn (*Pol 28.9.2002*); Det er ikke kun forældrenes ansvar, at det nye produkt - RTD-drinks (ready to drink) er blevet populært hos pubertetsbørn (*Vejle Amts Folkeblad 30.9.2002*); de såkaldte RTD-drikke (ready to drink) - altså alkohol, der sløres med sukkerdrik for at friste helt unge købere (*BerIT 16.4.2003*). Jf. alkopop (*fra 1996 if. NOID*).

rundkredspædagogik (1996) 'antiautoritær undervisningsform' (*nedsættende*)

Anders Fogh Rasmussen vil med egne ord gøre op med den slatne rundkreds-pædagogik (*JyP 27.10.2000*); I sin åbningstale i Folketinget kritiserede statsministeren blandt andet, at danske børn i mange år er blevet druknet i rundkredspædagogik (*FyensSt 8.10.2003*); Bertel Haarder (V) var undervisningsminister fra 1982 til 1993 - en pæn del af den tid, hvor det ifølge Fogh stod så galt til med "rundkredspædagogikken" (*Pol 11.10.2003*). *Særlig udbredt ifm. statsminister Anders Fogh Rasmussens åbningstale i Folketinget, 7. okt. 2003.*

samtalekøkken ® (2000) 'køkken med plads til samvær og samtale'

tiden er moden til at lancere en gastronomisk totaloplevelse i folks egne køkkener. Hvad enten det nu er et "samtalekøkken" eller ej (*BerIT 23.11.2000*); Samtidig skal hjemmet rumme mange flere funktioner end nogensinde før. Hjemmekontor, samtalekøkken, værkstedsbord i stuen og fjernsynsflyderum i soveværelset (*JyP 11.1.2001*); Ikke alle boliger har plads til det store samtalekøkken med kogeø og hele molevitten. Hvad gør man så? (*BerIT 2.11.2003*).

SARS, sars (2003) *lungesygdom*

Den ukendte lungesygdom har fået navnet SARS - Severe Acute Respiratory Syndrome. SARS blev første gang konstateret i Hanoi, Vietnam den 26. februar i år (*BerIT 18.3.2003*); Et hospital i Hongkong har endnu en gang slået alarm, efter fire patienter er blevet indlagt til observation for den frygtede lungesygdom sars (*Pol 21.9.2003*). (*HHH 2004*). *Fra engelsk SARS, fork. for severe acute respiratory syndrome.*

selvfed (1997) 'selvtilfreds, sig selv nok, lidt for glad for sig selv'

Hver gang jeg ser Karen Jespersen i fjernsynet, bliver jeg bange for, at hun kommer til at græde - af lutter selvfed rørelse over, hvor gavnligt det er for samfundets tabere at blive udsat for nedskæringer (*Akt 15.1.1998*); Men når denne selvfede akademiker hævder, at "bogen handler om at hendes farfar var et svin..." må jeg på det kraftigste dementere (*Inf 24.3.2000*); Hvis man synes, nutidens soulscene handler for meget om selvfede piger, flødebløde machofyre og dyrt designergear, så er *Mercy Mercy Me* værd at checke (*Gaffa april 2002*). (*NFS 2001/3*); (*PoISla*).

selvfedhed (1998) 'det at være selvfed'

pladen byder stort set ikke på andet end et overvældende overload af selvfedhed og tilsvininger af kællinger og/eller konkurrenter, der i sagens natur aldrig svarer igen (*Pol 16.12.2000*); I modsætning til meget af den MTV-eksponerede hovedstrøm var der ingen bitchiness, ingen selvfedhed (*CHILI februar 2002*); Selvfedhed er altid irriterende. Men det er den også, når den praktiseres af jydælækre fritgående tv-værter (*Pol 25.7.2003*); Selv om 'High Fidelity' genlyder af musik på hver eneste linje, handler den mest af alt om at få selvfedheden ned i øjenhøjde (*Pol 25.10.2003*).

selvfedme (2001) 'det at være selvfed'

Også den sjette danske dogme-film er blevet en seværdig affære med masser af øm humor. Det er den ikke mindst takket være en fremragende Nikolaj Lie Kaas i den altafgørende rolle som det uskyldige menneske, der pludselig dumper ned i et Danmark gennemsyret af mistro, selvfedme og angst for det fremmedartede (*Pol 4.5.2001*); musikere, studerende og andet godtfolk med det karakteristiske urbane look af selvfedme og Britpop-hår (*På Gaden. Avis for Indre Nørrebro 7.2.2002*); Hollywood gik amok i selvfedme natten til mandag med uddelingen af de opreklamerede og eftertragtede Oscar-statuetter (*Pol 26.3.2002*); Den moderne verden er en kompleks størrelse, og skal det hele ikke gå op i selvfedme og selvsving, skal vi udfordres (*BerIT 21.9.2003*).

servicebarn (2000) 'barn som overbeskyttes og overforkæles'

Det er forældrenes skyld, at de unge i dag ikke ved noget som helst om at lave mad. Vi har en generation af ønskebørn, og forældrene har gjort dem til servicebørn (*Pol 21.9.2002*); *udbredt ifm. Bent Hougaard: Curlingforældre og servicebørn, 2000*. < curlingbarn.

smoothie (1998) (*med tilnærmet engelsk udtale*) 'drik fremstillet af bl.a. frisk frugt og jogurt'

Udover sandwiches, toasts, kager og supper, serveres der også "smoothies", som er frisk frugt mixet med yoghurt naturel (*BerIT 29.5.1998*); smoothies .. er en delikat blanding af frisk frugt blendet med juice og yoghurt (*Pol 31.7.1998*); Vi har både juice, smoothies, shakes og frugtsalater og en lille sandwich kan kunderne også få (*Nørrebro Avis 1.8.2001*). (*HHH 2003*). *Fra engelsk smoothie, til adj. smooth, 'jævn, glat'*.

sms (1994) 'system som giver mulighed for at sende en tekstbesked over mobiltelefonen;

også om selve tekstbeskeden'

Mens datatrafikken altså står i stampe, er der også en kraftig vækst i brugen af mobiltelefonsvarer og af tekstbeskeder (SMS) via GSM-nettet - som altså gør mobiltelefonerne til både snakke- og beskedmaskiner, men stadig ikke til datamaskiner (*JyP 6.11.1996*); For at befæste samhørigheden indenfor gruppen så er man nu nødt til at sende små tekstbeskeder (sms) fra mobiltelefon til mobiltelefon døgnet rundt (*Pol 28.11.1999*); små korte beskeder, de såkaldte SMSer (*Pol 9.12.1999*); De fjanter, flirter og forelsker sig per SMS, mens mor og far betaler regningen. Mobilen er en livsfornødenhed for en hel generation af 12-årige (*Pol 22.2.2001*); (*RK*); (*PolFork*). *Fra engelsk SMS, fork. for short message service.*

sms'e (2000) 'sende en sms'

Du kan se hvordan teenagerne SMSer løs selv om det koster en krone pr. SMS (*BerIT 16.9.2000*); Hun hører til de mere garvede telefonere og kan sagtens bruge flere hundrede kroner om måneden på at SMS'e til veninder og potentielle kærester (*Pol 22.2.2001*); Vi har smset sammen. Men det er slut nu (*EB 21.2.2003*); Herefter gik NB ud og sms'ede (*Fredericia Dagblad 21.10.2003*).

snabel-a-generation < @-generation

snage-tv (1999) 'tv-koncept der er baseret på optagelser af almindelige mennesker i intime situationer, og som går meget tæt på folks følelser og reaktioner, især i pressede situationer'

Snage-TV til Danmark. Ifølge et hollandsk TV-selskab har TvDanmark købt konceptet for TV-programmet Big Brother, hvor TV-kameraer følger almindelige mennesker døgnet rundt (*BerIT 11.11.1999*); den næste satsning inden for snage-tv. Programmet hedder "Fristelsernes Ø", og ideen er at få pæne forlovede til at svigte kæresten under tropiske forhold (*Inf 17.7.2001*); Hun var et idol for moderne snage-tv: ublufærdig, taktløs, afstumpet, skamløs, sårende (*EB 16.5.2003*). (*HHH 2002*).

sorgpolitik (2001) 'politik der skal tage hånd om mennesker (især børn) der er påvirket af sorg, fx i forbindelse med dødsfald i familien'

Vi har en alkoholpolitik, en aids-politik, en voldspolitik, en politik om etnisk ligestilling og en sorgpolitik (*Folkeskolen 17.5.2001*).

speeddating (2003) (*med tilnærmet engelsk udtale*) 'det ved et arrangement hurtigt at skaffe sig en date'

I USA er speed dating blevet en trend. Man får præcis otte minutter til at lære sin mulige nye partner at kende, og derfor gælder det om at få stillet de vigtigste spørgsmål på kortest mulige tid (*I Form 16.1.2003*); med speeddating foregår romancerne på samlebånd som på en fabrik (*B.T. 28.2.2003*); Singlekurser, singlefester og singlerejser. Netdating, blinddating og speeddating. Metoderne er yderst mangfoldige, når det kommer til at finde sig en mand (*B.T. 7.9.2003*); Pigerne sidder ved bordet, fyrene går på omgang, og der er tre minutter til at bestemme sig for om man vil ses igen. Det hedder speeddating, og de

fleste fik gevinst ved det første arrangement i Danmark (*Pol 25.10.2003*). *Fra engelsk* speed dating. *Jf. date, '(romantisk) aftale' (fra 1963 if. NOID)*. < netdating.

spooffilm (1996) 'film der parodierer andre film'

de såkaldte spoof-film, altså direkte parodier på berømte film (*Pol 3.9.1999*); Spooffilm er film, der gør grin med og driller andre film, og gøres det rigtigt, er det virkelig sjovt (*B.T. 31.8. 2001*); Gode nyheder for fans af tåbelige spooffilm: Der er hele to nye Scary Movies på vej (*CHILI juli 2003*). *Fra engelsk* spoof, 'parodi, fupnummer'.

spyware (2000) 'software som hemmeligt videresender informationer om brugerens internetvaner'

En særlig type adware kaldes også *spyware*, fordi de ikke nøjes med at præsentere reklamer, men også sender oplysninger tilbage til programmøren eller annoncøren (*Pol 9.11.2000*); Annoncørerne vil gerne vide mest muligt om dine interesser, og det er her, den såkaldte spyware kommer ind i billedet - og måske ned på din harddisk (*FyensSt 27.10.2001*); Også computerprogrammer, der hemmeligt udspionerer brugerens vaner på nettet (såkaldt "spyware"), forbydes (*BerIT 10.11.2003*). *Fra engelsk* spyware. *Jf. hardware, software (fra 1965 og 1966 if. NOID) og -ware om isenkram, programmer som er anvendeligt i edb; også i videre anvendelse (fra o. 1985 if. NOID)*. < adware.

stalker (1996) (*med tilnærmet engelsk udtale*) 'person der er besat af en berømt person, og som forfølger denne'

Den angiveligt sindssyge "stalker" er besat af tanken om at blive gift med Madonna (*B.T 10.1.1996*); Bill Clinton hævdede, at Monica Lewinsky var en "stalker", en psykisk ustabil ung kvinde, der krævede sex af ham (*JyP 14.2.1999*); I starten var fansene bare ivrige, så blev de pågående og insisterende. De kaldes stalkere og kan forfølge deres ofre i årevis (*Pol 31.10.2003*). *Fra engelsk* stalker, 'jæger, overdreven tilhænger'.

stalking (1996) (*med tilnærmet engelsk udtale*) 'fanatisk beundring og forfølgelse af berømt person'

'stalking' .. dækker over den sygelige besættelse, der kan få et menneske til at bruge nærmest hele sit liv på at jage en anden person - ofte en berømt person (*Akt 25.3.2000*). *Fra engelsk* stalking.

streetrespect(2000) (*med tilnærmet engelsk udtale*) 'anerkendelse'

Selvom Daloons forårsruller eller cocktailpølser og spaghetti smager glimrende, er der langt mere *street respect* i at stå i kollegiekøkkenet og lave et eller andet etnisk misk-mask bestående af humus, hvidløg, økologiske artiskokker og nogle special-importerede oliven nede fra den tyrkiske grønthandler (*EB 1.9.2001*); selv om målgruppen er fjern, konceptet fjollet og indholdet dybest set overflødigt .. så har jeg alligevel en svaghed for netop dette program. Det er næppe noget, der giver megen streetrespect, det ved jeg, men man kan lige så godt stå ved sine mystiske tv-tilbøjeligheder (*Inf 12.6.2003*). *Fra engelsk* street respect.

streetrespectpoint (2000) 'udtryk for anerkendelse'

Ellers er der noget i retning af 350 street respect point til No Balance Production, der har stået for grafittiudmykningen af et par af dobbeltdækkerbusserne, der kører udlændinge rundt i byen for tiden (*Pol 10.8.2001*); Han skal demonstrere magt hele tiden. Se om han kan slippe af sted med så det ene og så det andet. Så giver det - hvad hedder det - street respect-point, ikke? (*Folkeskolen 7.2.2002*). *Fra engelsk street respect point.*

sweeperfunktion (2003) 'opsamlingsfunktion i uddannelsessystemet'

De skæve og de langhårede. Det er dem, hf hidtil har samlet op og fået gennem uddannelsessystemet. Men den såkaldte 'sweeperfunktion' skal nu nedtones i reformen af de gymnasiale uddannelser (*Pol 13.2.2003*); Vigtigt er det også fortsat at holde hf-reformen i spil .. Der skal være optag fra 10. klasse, sweeperfunktion og dansk på A-niveau (*Gymnasieskolen 17.4.2003*). *Jf. sweeper om oprydderen i forsvaret på et fodboldhold (fra 1968 if. NOID).*

sweeperuddannelse (2003) 'opsamlingsuddannelse'

Og problemet er, at det faktisk er det, ministeren vil lave om på med sit forslag om at nedtone hf's funktion som 'sweeperuddannelse' kraftigt (*Pol 21.2.2003*); ES er heller ikke enig med undervisningsministerens forslag om at nedtone hf's rolle som sweeperuddannelse (*Gymnasieskolen 17.4.2003*).

transplantationsturisme (2003) 'køb af donororganer, især fra den tredje verdens lande'

Organmangelen har afledt et helt nyt begreb - transplantationsturisme . Altså, at man rejser til et land i den tredje verden og køber et fattigt menneskes ene nyre (*Pol 16.1.2004*). < organturisme.

tweenager (2002) (*med tilnærmet engelsk udtale*) 'person der befinder sig mellem barndom og teenagealderen; førteenager'

Og i år bringer legetøjsproducenterne popstjerneoplevelsen endnu tættere på "tweenagerne", som branchen kalder de otte- til tolvårige (*BerIT 16.2.2002*); Tweenagerne, de 8-12 årige, er de globale mærkevarefirmaers nyeste marked (*Flensborg Avis 19.8.2003*). *Fra engelsk tweenager, dannet af between + afledning af age.* < betweenager.

weblog (2000) (*med tilnærmet engelsk udtale*) 'personlig side på internettet; netdagbog'

Weblogs er folks personlige dagbøger eller dagligt opdaterede kommentarer til verden omkring dem, gerne propfyldt med links til fede hjemmesider eller oversete nyheder (*Pol 24.8.2000*); Nyrup gør det, pædagogen og it-nørden gør det, gymnasie-eleven og en kendt dansk komiker gør det..... Flere og flere danskere skriver personlige weblogs - en form for virtuel dagbog på nettet (*Inf 1.9.2003*). *Fra engelsk weblog.* < blog.

wrap (1997) (*med tilnærmet engelsk udtale*) 'tortillapandekage pakket omkring noget fyld, fx kød, grønsager eller salat'

Wrap er noget med at pakke eller svøbe ind, og det engelske ord har givet navnet til de

store bløde brød, der kan købes færdige som Wrap Tortillas eller man kan selv lave dem (*JyP 19.4.2001*); Her tilbydes lækre wraps, varme og iskolde kaffer, shakes, smoothies og pink skumfiduser til den travle midtby (*NAT&DAG jun. 2002*). (*HHH 2004*). *Fra engelsk wrap (fra 1988 if. BarnDict, vol. 13, no.3, 2001)*.

Y2K (1997) 'år 2000'

I år kommer vores nytår til at fylde endnu mere end nogensinde før på grund af den frygtede Y2K (år 2 kilo - år 2000) bacille - den, der gør, at mange edb-systemer ikke - eller blot måske ikke - kan håndtere overgangen til et årstal med endecifrene 00 (*Samvirke juli 1999*); År 2000 blev i computerkredse hurtigt omdøbt til Y2K (*Pol 6.1.2000*); Mange drømmer sig sikkert tilbage til boomåret 1999, da alle skulle nå at bringe deres IT-systemer på sikker grund før det frygtede År 2000-problem, eller Y2K, som det hed (*JyP 16.11.2003*). *Fra engelsk Y2K (fra 1995 if. BarnDict, vol. 10, no. 2, 1998)*.

yngrebyrde (2002) 'samfundsøkonomisk belastning pga. stigende udgifter til børn og unge'

alkoholikerbyrden, narkobyrden, flipper- og fidusbyrden og sidst, men ikke mindst yngrebyrden. Sidstnævnte gruppe bebyrder samfundet ekstremt med sit overforbrug, sin krævementalitet og selvovervurdering (*JyP 30.10.2002*); Yngrebyrden. De offentlige udgifter til børn og unge stiger konstant (*Pol 13.10.2003*). *Dannet som modsætning til ældrebyrde*.

yoyovægt (2002) 'svingende vægt'

Når vægten svinger op og ned ad skalaen på grund af mislykkede forsøg på slankning, kaldes det yoyo-vægt (*Pol 27.3.2002*); yoyovægt: vægten går op og ned - noget, vi ved bidrager til et dårligere helbred (*Pol 24.12.2002*); Du har yoyo-vægt. Det er usundt hele tiden at tabe sig for så at tage på igen (*B.T. 5.8.2003*). *Jf. yoyo i billedlig brug om noget som går op og ned (fra 1985 if. NOID)*.

ældrebyrde (1995) 'samfundsøkonomisk belastning pga. det voksende antal af ældre'

Det var måske nødvendigt at reformere efterlønnen pga. den voksende ældrebyrde (*Inf 2.1.1999*); I årevis har medierne bombet danskerne flade med myter om ældrebyrden. Dommedagsbasunerne gjalder: Hvordan skal det dog gå, når alle de gamle skal forsørges af et meget beskedent antal unge mennesker? (*EB 8.12.2003*). (*HHH 2001*). < yngrebyrde.

ældrecheck (2000) 'supplerende pengebeløb til folkepensionister'

De ca. 200.000 fattigste folkepensionister skal have en håndsrækning, men ikke en "ældrecheck". Det siger flere partier .. om forslaget med en årlig ældrecheck på 6000 kr. skattefrit (*Ritzaus Bureau 9.5.2000*); Regeringen og Dansk Folkeparti hjælper med den ene hånd de fattigste pensionister med ny ældrecheck, mens de med den anden har frarøvet gruppen penge ved at ændre regler for pensionsopsparing (*Inf 4.11.2002*). (*HHH 2004*).

økobaby (1999) 'baby der iklædes økologisk fremstillet tøj, har økologisk fremstillet legetøj, får økologisk mad osv.'

Mit fokus er vendt totalt, siden vi fik Therese. Jeg er bare så glad for, at vi kan give hende en sund bolig. Hun er en rigtig økobaby blandt de mange andre børn her (*Pol 16.8.2003*).
Jf. øko(-) (o. 1970 if. NOID).

Jørgen Nørby Jensen (f. 1971) er videnskabelig medarbejder i Dansk Sprognævn

[Til indholdsfortegnelsen](#)
